

שיעור מס' 10 – תיק ההפקה

מטרות אופרטיביות:

- סקירה כללית של מרכיבי תיק ההפקה העלילתי והדוקומנטרי, תוך התייחסות לחשיבותם בשלב הצילומים בשטח.
- הדרכה כללית של עבודה ביישום Google Drive והמלצות לאופן העבודה של המורה מול התלמידים בתחום זה.
- יישום החומר הנלמד דרך תרגול אישי וכיתתי.

***

למה אנחנו צריכים את זה? – השיעור הראשון שעוסק במרכיבי תיק ההפקה מלווה לעתים בשאלה כנה מאוד של תלמידינו – למה צריכים את זה? לכאורה התלמידים באמת הסתדרו היטב גם ללא תסריט בתרגילים שהצבנו לפניהם עד כה, אז מה החשיבות הגדולה של תיק ההפקה ומדוע כל כך מקפידים להשקיע בו ומתעקשים ליצור אותו טרם היציאה לצילומים?

בשביל שהתלמידים יגלו רצון ונכונות ללמידת הנושא הזה עלינו לגרום להם לחוש את התועלת שבעבודה מעשית בצמוד לתיק ההפקה.

תרגיל מעשי ללא תיק הפקה – נבקש מהתלמידים לצאת לצלם סצנה של שני תלמידים משחקים כדורסל אחד מול השני ואחד השחקנים קולע את סל הניצחון (אפשר גם סיטואציה אחרת, אבל חשוב שהיא תהיה תזזיתית, לדוגמא מרדף כלשהו בחצר). נבקש מהתלמידים לצלם את הסצנה מ-10 עמדות מצלמה שונות. וזהו. בלי עוד הנחיות. נגביל את התרגיל בזמן – 45 דקות בדיוק.

התלמידים יחזרו עם התוצרים לכיתה וכעת נצפה בצילומים. במהלך הצפייה על המורה לעורר שאלות כגון:

- האם החומרים שצילמנו תואמים את המטלה?
- האם הייתה הקפדה על המשכיות ושמירה על כיווני תנועה?
- האם העורך יוכל להרכיב מהחומרים סצנה שתהיה מובנת לצופה?
- האם התלמידים עמדו בזמן שהקצבנו להם? (שאלה זו כדאי לפתח משום שאחת התרומות הגדולות של תיק ההפקה, היא חיסכון בזמן שמתבזבז על ארגון וסדר בסט הצילומים)

ברוב המקרים, התשובות לשאלות הנ"ל (ועוד שאלות אחרות) יהיו גבוליות עד שליליות לחלוטין. המורה יסביר לתלמידיו שלמרות שאמנות הקולנוע נתפסת כאינטואיטיבית

וזורמת, זו האמנות שדורשת את הכי הרבה סדר, תכנון ועמידה בזמנים. זה קורה מכמה סיבות, ראשית, לחץ הזמן שמתעורר תמיד במהלך יום ההפקה, בנוסף, העובדה שבקולנוע העבודה היא תמיד קבוצתית (בתעשייה מדובר בעשרות אנשים על סט אחד), גם הרף המקצועי של כל איש מקצוע (צלם / תאורן / שחקן) שהשוט יהיה מושלם מביא לכך שיהיו מספר טייקים וישנן עוד סיבות נוספות.

מה שיביא לעבודה יעילה ואפשרית זה ההיצמדות שלנו לתיק ההפקה. בשלב זה מומלץ לחלק לתלמידים דוגמא של תיק הפקה שקיים אצל המורה משנים קודמות (באישור היוצרים כמובן), או להוריד [מהאינטרנט](#) דוגמא כלשהי שעשויה בצורה טובה.

מרכיבי תיק ההפקה –

התסריט – על מנת ללמד את התלמידים את יסודות הכתיבה התסריטאית, כדאי להקדיש לפחות שיעור אחד לכל סוג (עלילתי ודוקומנטרי). מומלץ להיעזר בספרו של קובי ניב, *תסריטאות* [הוצאת נ.ב. ספרים. 2004].

מומלץ להכין דף סיכום עיוני לתלמידים ובו הסברים על חוקי יסוד של כתיבת התסריט כגון מספור הסצנות, כתיבת פעולות והוראות שחקנים בלבד וכו'.

תרגול כיתתי של כתיבת תסריט עלילתי – נקרין לתלמידים את [סצנת הפתיחה](#) מתוך הסדרה *פולישוק* של שמואל הספרי. כעת נבקש מהתלמידים לכתוב את התסריט של הסצנה, תוך כדי שאנחנו מקרינים להם את הסצנה פעם נוספת. כעת נפתח את [התסריט המקורי](#) של אותה סצנה ונקרא אותו ביחד עם תלמידינו. תוך כדי הקריאה נחזור ונחדד את חוקי הכתיבה התסריטאית של הקולנוע העלילתי.

תרגול כיתתי של כתיבת תסריט דוקומנטרי – (במידה והמורה טרם עסק בז'אנר הדוקומנטרי והפקתו, מומלץ לחכות עם נושא זה) התסריט הדוקומנטרי הוא משוער בבסיסו ועל כן הוא די בסיסי. מטרתו להוות שלד של הסרט עצמו שיצטלם בשטח באופן ספונטני. נציב לתלמידינו סיטואציה דוקומנטרית מדומיינת ונסביר באיזה אופן כותבים תסריט דוקומנטרי.

תחקיר – מסמך זה של תיק ההפקה שייך בעיקר להפקות הדוקומנטריות, בשביל לדעת מה עלינו לצלם ומתי, אנחנו צריכים להכיר את גיבור הסרט שלנו. ההיכרות צריכה להיות מעמיקה (לא רק לעניין הסרט עצמו אלא גם הרחבות שמעבר שיוכלו להוסיף פיקנטיות וערך מוסף לסרט).

תרגול כיתתי בנושא תחקיר – כיצד עושים תחקיר? ובכן עלינו ליצור קשר אישי עם המרואיין, לדעת אילו שאלות לשאול וכיצד לשאול אותן (בסלנג קוראים לזה טאקט). כדאי שנסביר לתלמידים שיש לכל תכנית טלוויזיה תחקירנים שעליהם להגיע לכמה שיותר מידע ביחס למרואיין.

על מנת לתרגל את הנושא, נחלק את הכיתה לזוגות ונבקש מכל תלמיד להגיע לעשרה פרטי מידע שהוא לא ידע על בן זוגו. התרגיל כמובן דו-צדדי. ה'תחקירנים' צריכים להגיע למידע עסיסי אבל רצוי שלא אינטימי מידי על מנת שהמרואיין לא ירגיש שחודרים לו לפרטיות.

Storyboard – זה המסמך שמעביר אותנו מספרות לקולנוע, כי מהתסריט עצמו שכתבנו אנחנו עוד לא יכולים להסביר כיצד אנחנו מדמיינים את הסרט בעיני רוחנו. הבמאי צריך לתרגם את המילים לתמונות והוראות בימוי.

בשל העובדה שתלמידינו לא בהכרח ציירים מקצועיים, רצוי שנכוון אותם לפתרונות יצירתיים. אחד הפתרונות מצוי באינטרנט באתר הנפלא storyboardthat.com. האתר נוח להתמצאות ובעל ממשק נהדר, התלמידים צריכים להירשם אליו על מנת להוריד ממנו את הקבצים שהם יוצרים וכמובן שצוירים מקצועיים אלו ישדרגו את תיק ההפקה. בנוסף, ישנה אפליקציה בשם story board maker שיכולה להועיל ולהיות זמינה לתלמידינו.

Shooting Script / תסריט צילומים – מסמך זה הוא טבלה שתפקידה הוא לארגן את ה story board באופן שיהיה קל יותר להבין מה מצטלם מתי ובאיזה אופן. ישנן מספר גרסאות ועלינו להסביר לתלמידים שהם צריכים לבחור את הנוסח שיהיה הכי מובן ונוח להם. בהפקות גדולות ע. במאי הוא זה שמנהל את הלוח ולכן הוא שצריך להכין ביחד עם הבמאי והצלם את המסמך, אך בהפקות התלמידים הבמאי והצלם יכינו את המסמך. לפניכם אפשרות מומלצת, בסיסית ויעילה:

שוט	סצנה	סוג השוט	תנועה	תיאור השוט	זמן צילום	הערות
1.	פתיחה	Long Shot זווית גבוהה	-	תלמידים יושבים בכיתה ועושים מבחן	15 דק'	ניצבים רבים בסט
2.	פתיחה	Close Up זווית ישרה	Zoom in	המורה סוקר את התלמידים במבט מאיים	5 דק'	דגש על משחק

Floorplan – תכנון המרחב הצילומי נועד לעשות סדר בבלאגן ולייעל את העבודה בשטח. גם במסמך זה, לצורך איור מקצועי ניתן להיעזר באתרים שונים ומקצועיים (חלקם מתחום הארכיטקטורה). אתר שימושי לדוגמא הוא האתר floorplanner.com שתלמידינו מסוגלים לשלוט בו היטב וברגע שיבינו את רציונל ההכנה של מסמך זה, הם יעשו בו חיל. כדאי להמליץ על עבודה באתרים שהתוצרים בהם איכותיים ובכך ישודרג מאוד תיק ההפקה הסופי. ישנה גם אפליקציה בשם Shot Designer שעוזרת לבנות ולתכנן.

לגבי שאר הממסכים העיוניים כגון תחקיר, דו"ח הוצאות וכדומה, רצוי שנחלק בכיתה דוגמאות משנים עברו ולקראת סוף השנה נשב עם התלמידים בחדר המחשבים (לא לכולם יש מחשב/אינטרנט בבית) שם נדגיש מה חשוב יותר ומה פחות והמסמכים ימולאו כמו שצריך.

התלמידים מתקשים לעתים לנסח בצורה טובה את כוונותיהם האמנותיות וחלק מהדרישות לא כל כך מובנות להם ועל כן מומלץ לשבת איתם ולעזור להם בניסוח, לפעמים התלמיד צריך את המשפט הראשון ומשם הוא ממשיך לדרום בעצמו בכתיבת תיק ההפקה. באתר המצוין filmsourcing.com ניתן למצוא מגוון רחב של מסמכים לתיק ההפקה ועוד דברים רבים וטובים הקשורים להפקת סרטים.

תיק הפקה מקוון -

לצורך ייעול הדרכת התלמידים רצוי מאוד לדאוג מבעוד מועד לכיתה עם מחשב שיש לו חיבור לאינטרנט ובנוסף חיבור למקרה. כדאי מאוד לבקש מהתלמידים לפתוח חשבון gmail לפני השיעור על מנת שלא נבזבז זמן יקר.

כדאי להבהיר לתלמידים מה היו השיקולים של מעבר מתיק הפקה מודפס לתיק הפקה מקוון תוך ההתמקדות על השיקול של עבודה רציפה ומשתפת של התלמידים עם המורה און-ליין לאורך העבודה על הפרויקט. רצוי שהמורה ייכנס אחת לשבוע-שבועיים לקבוצות השיתופיות ויעיר את הערותיו הכלליות לתלמידים.

להוציא פלאפונים בבקשה - אם אנחנו לא נמצאים בכיתה מחשבים גדולה, אפשר לנצל את הטכנולוגיה הזמינה לתלמידינו - הפלאפונים החכמים שבהם קיימים אפליקציות gmail מסוגים שונים. התלמידים יתלהבו מאוד מהעובדה שאפשר לערוך את המסמך און-ליין, תנו להם לחוות את החוויה ולאט לאט נראה להם כיצד פותחים תיקייה ומייצרים מסמך (דומה מאוד ל - office word שאותו כולם מכירים). נראה להם איך מעירים הערות ומתקנים מסמכים, תוך שאנחנו מזכירים להם תמיד כמה התמזל מזלנו שאנחנו חיים בעידן השיתופי ועד כמה שיתוף הפעולה יכול לתרום להצלחת הסרט. למורים שמרגישים שאינם שולטים ביישום זה מוגש [סרטון אחד](#) מיני רבים שקיימים ברשת ומסבירים מהמסד עד לטפחות את העבודה עם הכלי הנהדר הזה.